

Dedan Kimathi University of Technology

Name: Irene Munjiru Maina

Registration no: B010-01-0184/2019

Unit: Communication Skills Capstone Project 2

Abstract on Kenyan Indigenous Medicine Invention

Unit code: IGS 4101 / IGS 4102

Year: 19th October 2022

Lecturer: Professor Osotsi, PHD

MAHUSIANO KWA KENYA DAWA ZA MITI SHAMBA

Dawa ya jadi inajumuisha nyanja za matibabu za maarifa ya jadi ambayo yalikua vizazi vingi ndani ya mwongozo wa mababu wa dawa anuwai. Shirika la Afya Ulimwenguni (WHO) inafafanua dawa ya jadi kama jumla ya maarifa, ustadi, na mazoea kulingana na nadharia, imani, na uzoefu wa mababu zetu wa tamaduni tofauti, ikiwa inaweza kuongezeka au la, kutumika katika utunzaji wa afya na vile vile katika kuzuia, utambuzi, uboreshaji au matibabu ya ugonjwa wa mwili na akili.

Haina madhara kusema chakula ni dawa. Tiba ya Kiafrika ni jumla ya maarifa, ustadi, na mazoea ya nadharia, imani, na uzoefu wa asili kwa tamaduni tofauti. Dawa ya jadi inanunuliwa kwa kawaida kwani ni chakula chetu cha kila siku kwa mfano, ‘ thabai ’ hutumiwa kawaida kama mchicha na ugali nyumba ya Agikuyu. Hii inamaanisha kuwa kula afya ndio njia salama na rahisi zaidi ya kuwa na afya.

KAMBA

) Ndetema

Kwa Kiingereza inaitwa ugonjwa wa malaria. Ugonjwa huo unasababishwa na mbu na kitu chochote ambacho mbu huwasiliana nacho. Ugonjwa huu una dalili tofauti za homa, baridi, maumivu ya kichwa na jasho.

Matibabu:

- a) Musemei- dawa hii hupatikana kwenye gome la miti. Musemei huwekwa katika maji ya joto na kuruhusiwa kufuta. Mgonjwa basi inahitajika kuchukua.
- b) Kiluuma (aloe vera) – unapunguza sap na dilute katika maji ya joto. Mgonjwa anahitajika kuchukua.

b) Masilingi

Kwa Kiingereza huitwa pete. Ugonjwa unaohusishwa na matangazo ambayo ni poda nyeupe kwenye mwili zaidi kichwani. Matibabu:) Mukuswi – pia inajulikana kama pombe ya Acacia. Mgonjwa hutafuna sehemu na dutu inayozalishwa inatumika kwenye eneo lililoathiriwa.

c) Kyla kya mao (maumivu ya meno)

Hali ya mshirika ambapo meno yana maumivu wakati wa kutafuna na kuchukua maji baridi.) Ndungu-hii ni matunda ya mti baridi mutungu. Matunda hutafuna na kumwagika dutu iliyobaki na wakati wa kumwagika maumivu ni kupumzika.

d) Musanduku

Magonjwa ambayo husababisha uvimbe kwenye mwili ambao hukasirisha. Imerejelewa kama pox ya kuku kwa Kiingereza. Matibabu.) Musanduku (gum nyekundu ya mto) - majani yao yamechemshwa na mvuke inayozalishwa wakati wa kuchemsha itapigwa na mgonjwa.

e) Asali

Asali hutumiwa kama tamu ya dawa. Dawa zingine ni chungu sana ingawa zinasaidia. Asali hupatikana kutoka kwa nyuki.

f)

KIKUYU

a) Wanjiru wa Rurii

Unatupa majani na kuchemsha kwa maji kwa muda. Mgonjwa huchukua suluhisho na ladha kali sana. Dawa hii hutumiwa kutibu ugonjwa wa malaria, homo, homa na maambukizo na kupunguza athari za Covid.

b) Thabai

Kwa Kiingereza inaitwa Sting neetle. Unatupa majani, chemsha majani na maji kwa dakika chache. Mgonjwa hunywa suluhisho. Dawa hii hutumiwa kupunguza maumivu ya hedhi.

c) Mucege

Dawa hii kwa Kiingereza inaitwa Black jack. Dawa hii ilitumika kutibu ugonjwa wa malaria, magonjwa ya zinaa, maambukizo ya lori ya mkojo na nguvu za kupambana na saratani. Saratani hii inachanganya kutoka kwa hatua zote kuzuia saratani kuua seli za saratani. Inayo antioxidants, sterols na nyuzi. Mucege inahusishwa na kupunguza magonjwa ya moyo, ugonjwa wa sukari na shinikizo la damu.

d) Mathireti

Unatupa majani na kuchemsha kwa maji. Mgonjwa hujishughulikia na kuingiza mvuke kutoka suluhisho la mathireti. Mmea hutumiwa tiba ya kupunguza shida za tumbo na maumivu. Hii hutumiwa kutibu homa au baridi ya kawaida.

e) Makoni ma mori

Inatumika kutibu Tumbo kukasirika.

f) Sagi

kutumika kutibu kiroda inayoitwa kwa kawaida dawa ya tetanus.

g) Mukinduri

kutumika kutibu kiroda, majeraha.

h) Aloe vera

Kwa Kiingereza inaitwa ugonjwa wa malaria. Ugonjwa huo unasababishwa na mbu na kitu chochote ambacho mbu huwasiliana nacho. Ugonjwa huu una dalili tofauti za homa, baridi, maumivu ya kichwa na jasho.

Matibabu:

a. Musemei- dawa hii hupatikana kwenye gome la miti. Musemei huwekwa katika maji ya joto na kuruhusiwa kufuta. Mgonjwa basi inahitajika kuchukua.

b.Kiluuma (aloe vera) – unapunguza sap na dilute katika maji ya joto. Mgonjwa anahitajika kuchukua.

i) Kitunguu

Kawaida hujulikana kama vitunguu. Dawa hii kawaida hupandwa katika ardhi ya shamba. Inayo matumizi kadhaa kama vile kutumika katika kupikia kila siku kwa vyakula kama githeri na pia kutibu homa (baridi ya kawaida).

Matibabu.

Mtu huondoa ngozi ya vitunguu na hupunguza vitunguu katika nusu. Weka vitunguu karibu na batili mara moja. Inachukua vijidudu vyote na magonjwa yanayosababisha homa.

j) Ndimu

Hii ni matunda ambayo hukua kwenye miti ya ndimu. Matunda mara nyingi huwa machungu sana. Mtu huhisi amevunjika moyo wakati akiichukua mbichi.

Matibabu.

Ndimu imewekwa katika maji ya kuchemsha, kudumisha vitamini C na suluhisho hunywa. Suluhisho pia limechanganywa na asali na tangawizi au vitunguu au vitunguu. Suluhisho hili linachukuliwa ndani ya siku chache na homa inafadhili.

k) Tangawizi na Vitunguu saumu

Kawaida hutumiwa katika vyakula kuongeza ladha, hushughulikia shida za tumbo na vile vile nyumbani. Imechorwa au kuingizwa kwenye vipande vidogo sana. Vipande vimewekwa katika vyakula kuongeza ladha. Kama inavyotumika katika mimea, imewekwa ndani ya maji kuunda suluhisho. Suluhisho hili linakunywa.

1) Ash

Ash inatumika katika nyumba za nyumbani kama dawa za wadudu kutuma mchwa, mbu, fungi. Pia hutumiwa katika mimea, kama mbolea na dawa za wadudu. Katika kesi mtu amekakwa na vitu vyenye mkali, suluhisho la majivu hutumiwa kuosha eneo lililokakwa, kama linalotumiwa kama disinfectant.

m)

LUO

a) Ogaka (aloe vera)

Hii hutumiwa kutibu homa na maumivu ya kichwa.

b) Aremo

Hii hutumiwa katika kusaidia mwili kuongeza kiasi cha damu.

c) Nyalwet kwach

Hii ni dawa ya jadi inayotumika katika matibabu ya ugonjwa wa malaria na magonjwa mengine kama typhoid.

d) Mbaki

Hii hutumiwa kwa matibabu ya pumu na shida nyingine inayohusiana na mapafu.

e) Akech akech

Hii hutumiwa katika matibabu ya maumivu ya tumbo

Luhya.

a) Luhabari

Inashughulikia maumivu ya tumbo. Mizizi yake huchimbwa, kusafishwa na kuchemshwa na baadaye huhudumiwa na mgonjwa ambaye anakabiliwa na maumivu ya tumbo.

b) Shikhuma

Dawa hii ya jadi inashughulikia blights za mwili (indwali) n.k. magonjwa ya kuvu. Pia hushughulikia shida za tumbo haswa kwa watoto. Migongo ya miti hutolewa kutoka kwa mti wa mukhuma, kusafishwa na kuchemshwa kisha huhudumiwa kwa mgonjwa aliye na shida zinazohusiana.

c) Shilokha

Dawa hii inachukua shida za jicho haswa kwa wazee. Mizizi yake imesafishwa, kufutwa na suluhisho linalohudumiwa kwa mgonjwa.

d) Shimenena mbuli

Dawa hii hutolewa kutoka kwa majani ya (shimenena mbuli) hutiwa na kufutwa kwa maji kisha huhudumiwa kwa mgonjwa haswa watoto. Wakati mwingine majani hukaushwa au kuchomwa moto ndani ya majivu kisha hupewa wagonjwa wanaopata koo (muyeka)

e) Likha (aloe Vera)

Majani yamesafishwa na sap yake kufutwa kwa maji basi concoction ilihudumia wagonjwa walio na shida ya tumbo. Wakati mwingine sap inaweza kutumika kuponya upele wa ngozi.

f) Lisutsa

Dawa hii hutumiwa sana kama mboga lakini majani yanaweza kutumika kuponya magonjwa ya ngozi n.k. minyoo.

g) Shingulutse

Dawa ya jadi hushughulikia shida za kifua, utumbo, husababisha wanakuwa wamemaliza kuzaa, maumivu ya tumbo na kupunguza magonjwa ya zinaa.

KISHI

a) OMOGAKA (Aloe Vera)

- i.) Inayo mali ya antioxidant na antibacterial
- ii. b) Inaharakisha uponyaji wa jeraha
- iii. c) Inapunguza jalada la meno
- iv. d) Inasaidia kutibu vidonda vya canker
- v. e) Inapunguza kuvimbiwa.
- vi. f) Inaweza kuboresha ngozi na kuzuia kasoro
- vii. g) Inapunguza viwango vya sukari ya damu

b) Ajwawa-

Inatumika kutibu upele wa ngozi ya watoto.

c) Omosojo-

Inatumika kutibu majeraha yaliyoumia.

d) Lise (stinging neetle) –

Inatumika kutibu tumbo kukasirika.

e) Enyonyo (Oxalis) –

Inatumika kutibu maumivu ya jino

f) Ekemogamogi (mweusi jack)

Inatumika kutibu uchochezi, hemorrhoids, homa, na vidonda vya tumbo na shughuli za maduka ya dawa zilizoripotiwa na muundo wa kemikali ambao unadumisha uteuzi wake kama bidhaa inayoweza kupambana na uchochezi wa matumbo.

g) Omonyse

Inatumika kutibu fizi ya kutokwa na damu, ugonjwa wa sukari, maumivu ya kifua na mzio.

h) Omotangene

Inatumika kutibu anti-uchochezi

i) Chonsobonsobo (matunda ya goose)

Inatumika kutibu sukari ya chini ya damu, cholesterol, na viwango vya shinikizo la damu, na pia hatari ya saratani, ugonjwa wa sukari, ugonjwa wa moyo, na magonjwa yanayohusiana na umri wa ubongo.

j) Ekebungabaisake (Balm)

Inatumika kupunguza mafadhaiko na wasiwasi, kukuza usingizi, kuboresha hamu ya kula, na kupunguza maumivu na usumbufu kutoka kwa kumeza (pamoja na gesi na bloating, na vile vile colic).

KALENJIN

1.Chemurguiwet:

majani hutumiwa kutibu kikohozi, magonjwa ya Ngozi

2. Tilalwet:

Risasi za majani hutumiwa kutibu Magonjwa ya ngozi

3: Chemurguiwetab suswek: ngozi

magonjwa, majeraha, maambukizo ya jicho

4.Nyamdutiet:

antidiarrhoea, majeraha, edema, mguu na mdomo katika mifugo, pneumonia

5.Cheperenet:

majani hutumiwa kama kuweka kwa kuongeza kuumwa kwa nyoka

6.Cheptereret:

majani hutumiwa kutibu kikohozi, maumivu ya kuumwa na nyoka,

7.Kipkesio:

majani na majivu ya maua (ndani ya) ni hutumika kwa kikohozi, anti-diarhea, orchitis

8.Ndakariat:

majani majivu hutumiwa kwa kikohozi kavu, pneumonia, sugu pumu, saratani, tani, homa (mireiwek ')

9.Rokorabchepkimis / chepyochoit: majani ya majivu hutumiwa kwa uchawi, hirizi, vidonda, Pneumonia

10. Tangaratwet: majani na infusion ya mizizi

hutumiwa kwa typhoid, magonjwa ya Ngozi, ugonjwa wa malaria, homa, shida za sikio, majeraha, coccidiosis

11. Chesirimiot :

majivu ya mizizi ya Chesirimto hutumiwa kutibu kikohozi

11. Mbogiat:

majani hutumiwa kutibu saratani.

MASAI

Njano- Baked Acacia

Utegemezi wao kwa ardhi, wanyama, mimea na mifumo ya hali ya hewa ya mkoa uliopewa imeunda benki ya maarifa ya kizazi ambayo duka la Maasai na kuvuta kutoka kutibu na kuponya maswala kadhaa ya matibabu — kama Malaria, tumbo-upset, homa, na zaidi.

Wengine ambao hupatikana katika kenya lakini, ni kutoka kwa tamaduni zingine.

a) Chamomile (alizeti)

Kuzingatiwa na wengine kuwa tiba - yote. Inatumika sana kwa wasiwasi na kupumzika na pia kwa uponyaji wa jeraha kwa kupunguza uchochezi

b) Goldenseal (Mizizi, Rhizome

Hii ni dawa ya Kichina. Inatumika kutibu kuhara, macho na kuwasha kwa ngozi.

c) Aliona palmetto (matunda)

kutumika kutibu dalili za mkojo

Kwa kumalizia, dawa ya Kiafrika ni ya kawaida kati ya jamii zote na tofauti ya jinsi tunavyowaita. Kwa mfano thabai (kikuyu), akishikilia neetle (Kiingereza), lise (Kikissi), sote tunakataa dawa hiyo hiyo. Matumizi ni sawa kutibu tumbo kukasirika. Mwanasayansi tu, apambane na chombo na kuongeza tamu kwa dawa yetu ya jadi kisha kuongeza thamani yake. Waafrika, kuwa waaminifu kwa kiburi chako, Tiba ya Kiafrika. Daima ni bora na athari ndogo. Waafrika wanaenda asili.